

Motion till riksdagen 2016/17:3675

av **Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD)**

med anledning av skr. 2016/17:148 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för förkortade handläggningstider för genomförande av nätinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att Svenska kraftnät utvecklar sin dialog och sina samråd samt ökar transparensen i samband med investeringsprojekt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkommande analyser av effektläget på den svenska energimarknaden bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge en fristående aktör, såsom Energimarknadsinspektionen, uppdraget att genomföra samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid nätinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Den 16 mars 2017 lämnade Riksrevisionen en skrivelse till regeringen som granskade styrningen av Svenska kraftnät. Fokus i granskningen var den finansiella och verksamhetsmässiga styrningen av Svenska kraftnät och utbyggnaden av stamnätet mot bakgrund av omställningen mot mer förnybara energislag. Riksrevisionens samlade slutsats var att regeringens styrning av Svenska kraftnät behöver utvecklas och att styrelsens roll i investeringsbesluten delvis är oklar. Bristerna avser utformningen av finansieringsmodellen för Svenska kraftnät samt Svenska kraftnäts uppdrag, styrelsearbete och beslutsunderlag i form av bl.a. samhällsekonomiska analyser. Detta riskerar att inverka negativt på effektiviteten, och i förlängningen kan bristerna bidra till högre kostnader för svenska elnätskunder.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att den svenska energimarknaden genomgår en omfattande strukturomvandling som ställer nya krav på elkraftsystemet. Systemet behöver anpassas bl.a. till förnybara energislag som produceras i mindre och geografiskt utspridda anläggningar som ofta är väderberoende och därmed svårare att planera än tidigare produktionsmix. Syftet med Riksrevisionens granskning har varit att granska regeringens styrning av Svenska kraftnät och hur affärsverket i sin tur styr verksamheten mot en säker kraftöverföring till samhällsekonomiskt försvarbara kostnader, givet omställningen mot mer förnybar energi.

Alliansens utgångspunkt är att Sverige ska ha ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi. Svenska företag och konsumenter måste även i fortsättningen kunna lita på att det finns en trygg elförsörjning, långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden. Sveriges välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av att vi har en energipolitik som lever upp till behoven och förväntningarna från en omvärld i ständig förändring. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, vara ekologiskt hållbar, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när vi behöver den. Alla delar av samhället är i dag beroende av att vi kan leva upp till dessa mål. Detta ställer höga krav på hur energipolitiken utformas. I detta är en säker och robust kraftöverföring helt avgörande.

Säker kraftöverföring

Sverige är ett avlångt land med stora avstånd. Elproduktion och elkonsumention är inte samlad inom samma område. Största delen av elproduktionen sker i norra Sverige och majoriteten av elen konsumeras i södra Sverige. Detta tillsammans med kraven på smarta nät för ett hållbart samhälle ställer stora krav på våra elnät. Sverige är i dag indelat i fyra elområden på grund av svårigheter med överföringskapacitet. Svenska kraftnät är den myndighet som ansvarar för stamnätet, och just nu byggs Sydvästlänken som ett led i att förbättra överföringskapaciteten mellan norr och söder. Samtidigt är det viktigt att Svenska kraftnät fortsätter arbetet med sina framtidsanalyser och med att förbättra stamnätet. Speciellt med den aviserade stängningen av fyra kärnkraftsreaktorer som alla i dag är en del av den viktiga elproduktionen i södra Sverige. Just nu sker en sammanlänkning med övriga Europa genom den europeiska energiunionen. Detta är en viktig process som binder ihop våra marknader, ökar handeln med el och bidrar till att trygga elförsörjningen även i Sverige. När marknaden växer ökar intresset för att investera inom klimatsmart el i Sverige. El som vi kan konsumera själva eller exportera till andra. Resultatet blir ett säkrare och mer klimatsmart Europa.

För att möta dessa utmaningar krävs det att utbyggnaden av elnäten sker under ordnade former och med god framförhållning. Framtida utbyggnad ställer också höga krav i tillståndsprocesser som ofta tar lång tid. Det är angeläget att om möjligt, med bibehållen rättssäkerhet, försöka korta handläggningstider. Vidare är det rimligt att olika tekniska lösningar, när det gäller både teknikval i nätutbyggnaden och alternativ till utbyggnad, prövas för en framtida nätutbyggnad. Här menar vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kortade handläggningstider för genomförande av nätinvesteringar.

Svenska kraftnät ansvarar även för att effektbalansen i nätet tryggas. Med en ständigt större andel volatil elproduktion och en minskande andel baskraft är detta en

utmaning som måste adresseras. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft. Upprätthållandet kan ske på flera olika sätt, exempelvis genom ökad produktion, användarflexibilitet, effektiviseringar eller nyttjande av batterilager. Vid nätinvesteringar ställs ibland olika intressen mot varandra, och det är därför av särskild vikt att Svenska kraftnät som aktör utvecklar sin dialog och sina samråd i samband med investeringsprojekt. Här bör transparens, öppenhet och lyhördhet vara ledord.

Hushåll och företag ska kunna räkna med en trygg tillgång till el och annan energi. För att uppfylla det behöver Sverige ett elsystem som klarar av att leverera alla nödvändiga tjänster. Det handlar om att möta energibehoven såväl som effektbehoven och elkvaliteten. För att ett elsystem ska fungera finns också ett antal systemtjänster som behöver finnas på plats såsom svängmassa och reaktiv effekt.

Under de sista åren har Sverige fått en energidiskussion som flyttat fokus från energi till att också handla om våra effektbehov. Svenska kraftnät har i dag ett uppdrag att momentant analysera effektläget på den svenska energimarknaden. Detta uppdrag bör breddas med ett kompletterande uppdrag som även ser på effektsituationen på några års sikt och vara återkommande. På så vis stärks beredskapen för förändrade situationer i vårt energisystem.

Det krävs även hushållning med samhällets resurser. Riksrevisionen pekar på att det finns brister i finansieringsmodell och samhällstekniska analyser. Här vill vi se att en fristående aktör såsom Energimarknadsinspektionen får i uppdrag att genomföra samhällstekniska lönsamhetsbedömningar vid nätinvesteringar för att komplettera och säkerställa att det uppstår god kostnadseffektivitet vid utbyggnad.

Lars Hjälmered (M)

Rickard Nordin (C)

Penilla Gunther (KD)

Maria Weimer (L)